

tanter, kan være enig om, at en Dygtighed i en bestemt Retning burde være repræsenteret, at man f. Ex. kunde ønske indsat i Forsamlingen en Stolemand, men at denne Mand havde faaet en saadan Plads paa Listen, at han ikke kunde blive valgt. Men dette er umuligt efter den af mig nu foreslaaede Valgmaade, om end ikke efter Forslaget fra 1879—81. Pladsen paa Listen bestemmes nemlig gennem Vælgernes Afstemning, og naar det virkelig er Tilfældet, som den ærede Landsthingsmand har sagt, at Alle ønske en saadan Mand, eller en bestemt Sagkyndig valgt, ville altsaa Alle stemme paa ham, og staar han ikke paa den Liste, man helst vil støtte, tager man ham fra den anden Liste; det kan altsaa siges aldeles sikkert, at den Vedkommende under den tænkte Forudsætning vil blive valgt ind, og den sagkyndige Dygtighed altsaa blive repræsenteret. Dernæst gjøres der den Indvending, som jeg har hørt tidligere, at vil man indføre Forholdstalsvalgmaaden i høiere Grad end hidtil, skal man begynde med de politiske Valg, og derimod vente med de kommunale. Nu er det imidlertid saa uheldigt, at for at faae den indført med Hensyn til Folkethingsvalgene, skal man have en Grundlovsændring, og dertil er ikke stor Udset. Ved Landsthingsvalgene har man dem ved de endelige Valg, men derimod ikke ved Valgmandsvalgene; det er i sin Tid blevet foreslaaet, men det gik ikke igjennem. Jeg skal imidlertid med største Fornøielse foreslaa det igjen, hvis man tror, det kan gaa igjennem. Men den politiske Bei synes dog for Tiden at være ufremkommelig, og man maa vist derfor begynde med de kommunale Valg. I Norge har Spørgsmaalet ogsaa været oppe, og det har spillet en stor Rolle i det sidste Storting; men der have Modstanderne sagt det Modsatte: lad os begynde med de kommunale og senere komme til de politiske Valg, hedder det der. Jeg siger: lad os begynde overalt, hvor man kan komme dertil, det er efter min Mening den eneste retfærdige Valgmaade og den eneste, der virkelig betrygger, at Vælgernes Flertal ogsaa bliver Flertal i Repræsentationerne. Dette er den eneste Flertals Valgmaade, hvortil det let kan hælde under den absolutistiske Valgmaade, som jeg vil kalde den nu brugelige, at et Mindretal blandt Vælgerne, bliver Flertal i Repræsentationen. Medens jeg nævner dette, maa jeg optage en Bemærkning, der tidligere under Forhandlingen er falden fra den høitærede Indenrigsminister. Jeg erkjender at den høitærede Indenrigsminister, som har saa overordentlig meget at passe paa, vanskeligt kan

sætte sig ind i ethvert Forslag, der kommer frem, og derfor var der ogsaa adskillige Misforstaaelser i Begyndelsen af dette Forslag, da det kom frem. Disse ere imidlertid nu svundne ind, og jeg glæder mig over at den høitærede Minister har skænket dette Forslag mere og mere Aerkjendelse; men der er dog et Punkt, som jeg ikke tror endnu er kommen til fuld Klarhed. Det er et Udtryk, der er bleven gjentaget saavidt jeg husker sidste Gang, Sagen var for, at man ikke skulde have disse Lister i Lovforslaget; de være noget paatlifret, det var det Udtryk, der da blev brugt gjentagne Gange. Jeg skal dog herved gjøre opmærksom paa, at Listerne ere det allervæsentligste i Forslaget, det er dem, der overhovedet gjør, at det bliver til et Forslag om Forholdstals-Valgmaaden, det vil sige en Valgmaade, hvorved Vælgerne i Grupper blive repræsenterede forholdsvis. Jeg kalder dette Forholdstals-Valgmaaden i Modlætning til Mindretals-Valgmaaden, thi man har ogsaa en saadan, hvorved Mindretallet ved en meget stærk Partidisciplin kan sikre sig en Plads i Repræsentationen; men det bliver ikke nogen Forholdstals-Repræsentation, da Proportionaliteten bliver brudt; i alt Fald sker det kun ved en Tilfældighed, hvis det virkelig bliver en saadan. Hvis man bortfaster Listerne fra Lovforslaget, og som den ærede Minister siger, holder sig til den accumulative eller ophobende Valgmaade som den der maa bruges, naar der ingen Lister er, eller naar disse ikke indeholde tilstrækkelig mange Navne, vil Følgen deraf kunne blive, at et Mindretal faar Flertallet i Repræsentationen. Der er den store Vanskelighed ved at tale om en Sag som denne, at vi ikke her have en fast Table, Kridt og Svamp, men vi have jo dog alle Blyant og Papir for os. Jeg skal her tage et Exempel saa let, at jeg tror, Enhver kan tumle det i Hovedet — men hvis ærede Medlemmer ville tage Papir og Blyant for sig, vilde det være endnu lettere — der viser, at et Mindretal, naar man bortfaster Listerne og bruger Forholdstals-Valgmaaden alene, kan faae Flertal i Repræsentationen. Lad os tage et Exempel saa let og overfsueligt som muligt. Der er 30 Vælgere, og disse ere delte i et Flertal paa 18 og et Mindretal paa 12, og der skal vælges 3 Repræsentanter. Saa raader de 18 altsaa over $3 \times 18 = 54$ og de 12 over $3 \times 12 = 36$. Lad os nu antage, at det største Parti paa 18 anser sig for at være mægtigere end det er — man kjender jo ikke Forholdene saa nøie i Forveien — og at det stemmer paa 3 Kandidater og fordeler sine 54 Stemmer